

Genoeg is genoeg

Pamflet van ABS, JABS en VABS

Op 12 mei werd vanuit het ABS een persbericht verstuurd “Quo vadis? Waarheen met onze landbouw?”. Daar verder op bouwend willen we via dit pamflet, u als beleidsmaker en administratie rechtstreeks aanspreken om onze landbouwgemeenschap terug een perspectief te geven.

Onder de slogan “Genoeg is genoeg” willen we aan de noodrem trekken. Nog steeds beseffen velen niet hoezeer de familiale landbouwbedrijven vandaag in een lastige situatie zitten, zowel financieel als emotioneel. Altijd en overal de zwarte piet toegeschoven krijgen en zonder een mooi toekomstperspectief zitten weegt zwaar, zeer zwaar.

Dagelijks krijgen we bij het ABS, JABS en VABS noodoproepen van landbouwgezinnen die niet meer weten hoe ze alles op een correcte manier kunnen doen, zowel administratief als praktisch, gezien de complexiteit en onstandvastigheid van de regelgeving en de manier waarop de administratie deze dagen te werk gaat bij het uitvaardigen van regeltjes en bij het uitvoeren van haar controlerende opdracht. Onderzoek van ILVO bevestigde wat op het terrein al lang gehoord en gevoeld wordt: het gaat de verkeerde kant op met het mentale welzijn onder de landbouwbevolking.¹

De Overheid kan ons mee helpen ontzorgen door haar beleid menselijker en werkbaarder te maken. De Overheid kan dat door niet steeds meer en moeilijker regelgeving op te leggen, maar door te luisteren naar ons als echte boerenorganisatie en zo ook naar onze leden, door oor te hebben voor goed bedoelde voorstellen.

Reeds verschillende malen hebben we de problematiek aangekaart maar zonder gevolg. Voor ons is de maat nu vol en willen we concrete antwoorden en engagementen van u als beleidsmaker, om actie te ondernemen in positieve zin en zo terug een toekomstperspectief te geven aan de Vlaamse boer en tuinder, jong en oud, actief op een groot of klein bedrijf. We verliezen elke dag jonge kandidaat landbouwers die de stap niet meer durven zetten richting landbouw en voedselproductie. De huidige gang van zaken dreigt er voor te zorgen dat er op korte termijn nog amper instroom zal zijn en dat we nog minder diversiteit zullen hebben onder de landbouwbedrijven. Dit is niet wat wij willen en dit is ook niet wat de doorsnee Vlaming wil binnen zijn welvarend Vlaanderen.²

Het is opmerkelijk te noemen dat men de voorbije maanden de mond vol heeft over het emotioneel en psychisch welzijn bij landbouwers. Er worden ronde tafels georganiseerd om de problematiek te benoemen. Steevast komt de regeldruk en de continue stress door de onophoudelijke controle en handhaving naar voor. Wat voor ons verwonderlijk is dat werkelijk geen enkele administratie daar in hun werking rekening mee houdt, gedragscodes voor controleurs zijn enkel een doekje voor het

¹ <https://ilvo.vlaanderen.be/nl/dossiers/stress-en-welbevinden-bij-landbouwers>

² <https://docplayer.nl/107254198-Imago-van-de-landbouw-er-in-vlaanderen.html>

bloeden en helpen niet om de achterliggende instructies van hogerhand uit de wereld te helpen. Totaal onverantwoord noemen we dit. Bij elke beslissing die genomen wordt, bij elke regelgeving die uitgevaardigd wordt zou er automatisch een reflex moeten zijn of die verantwoord toepasbaar is op een familiaal landbouwbedrijf. Het instrument van de RIA, de reguleringsimpactanalyse, ooit ingevoerd door de Regering Somers om overmatige regulering tegen te gaan, werd onder de Regering Bourgeois stilletjes afgevoerd wegens te lastig, terwijl we en zeker als landbouwsector, net nood hebben aan zo'n RIA naar de zin of onzin, de haalbaarheid en werkbaarheid van regelgeving op het terrein,

Tijdsdruk ongezien

Mochten landbouwers werken volgens de wettelijke uurroosters van 38 uur per week, dan had men 2 VTE bijkomend nodig om het werk rond te krijgen op een landbouwbedrijf. Zowel het fysieke als het administratieve werk moet gedaan worden om minstens de poging te ondernemen om geen boetes voor laattijdige registraties, dossierindiening of inzaaidata te riskeren. Het is dan ook onbegrijpelijk dat er controles, bijvoorbeeld op het naleven milieuregelgeving en dergelijke, aangevat worden op landbouwbedrijven om 19 uur of later. Vergeet men bewust dat ook landbouwers naast hun dagtaak ook een familiaal leven willen hebben? Dit kan voor ons niet meer en is onaanvaardbaar.

Vanuit onze organisaties willen we ook op volgende punten antwoorden en beleidsacties ter verbetering van ons mentaal en fysiek welzijn.

Welzijn

Richtlijnen naar de controlerende administraties. Landbouwers worden vandaag maar al te vaak als potentiële overtreders en schuldigen benaderd. Hier moet op een menselijkere manier gewerkt worden door de betrokken ambtenaren.

Een proces van sensibiliseren, begeleiden, waarschuwen en pas nadien sanctioneren is volgens ons de enige en juiste werkwijze op beleid te voeren. Vandaag wordt zeer vaak meteen sanctionerend opgetreden met zware financiële administratieve boetes, zelfs wanneer de negatieve impact op de omgeving of voor de overheid verwaarloosbaar of onbestaand is.³

Er zijn vandaag te veel praktijkvoorbeelden waaruit blijkt dat de benadering naar landbouwers toe verkeerd zit. Dit zorgt onmiddellijk voor een gespannen sfeer tijdens de controle. Ook de tijdstippen van controle moeten binnen het aanvaardbare zijn (je zou kunnen stellen de kantooruren). Landbouwers proberen in de mate van het mogelijke hun administratie op orde te houden maar door de veelheid aan en complexiteit van de administratie loopt dit niet altijd even vlot. We vragen dan ook begrip hiervoor. Ook door de precaire financiële situatie op landbouwbedrijven kan dit niet altijd uitbesteed worden. Op een gegeven moment komen landbouwers in een vicieuze cirkel terecht om hun administratie goed te krijgen en dit heeft dan ook zijn gevolgen op de volledige werking van het bedrijf.

PAS vergunningsbeleid

Door de ministeriële instructie en de richtsnoeren zitten veel landbouwers met vragen waar vandaag geen antwoord kan op gegeven worden. We begrijpen de moeilijke situatie in verband met stikstof waarin we zitten binnen de Vlaamse context, maar door deze onduidelijke periode beginnen heel veel praktische problemen naar boven te komen. Om enigszins voor sommigen toch wat perspectief

³ <https://www.vlm.be/nl/themas/Mestbank/Controle/sancties/Paginas/default.aspx>

te geven vragen we volgende zaken en bijsturing op een aantal punten van tijdelijke instructies en richtsnoeren in verband met stikstof:

Verlenging van rechtswege van de aflopende vergunningen, zonder bijkomende voorwaarden tot er een definitief PAS er is

Duidelijkere richtsnoer, de vrijheidsgraad in beoordeling door dossierbehandelaars is nog steeds te ruim

Duidelijke datum voor ingang definitief PAS. We willen een engagementsverklaring van de volledige regering dat op 1 december 2021 er een akkoord is over een definitief stikstofkader.

Duidelijkheid over flankerende maatregelen: We vragen niets meer dan dat er een afdoend pakket klaarligt om de impact van het nieuwe en definitieve stikstofkader op de landbouwsector op passende en toereikende wijze te ondervangen.

We vragen sluitende garanties dat er voldoende budget vrijgemaakt wordt voor een warm flankerend beleid. Wij aanvaarden niet dat veehouders opdraaien voor historisch juridisch geklungel en nalatigheden in de schoot van de Vlaamse Overheid!

VLM Mestbank

Waarom werkt de Mestbank voor de ontwikkeling van digitale tools niet meer samen met landbouwers, naar analogie met het departement Landbouw, die een testgroep hebben voor het e-loket? De digitale kunstmestregistratie ziet er op het eerste zicht goed uit, maar in de praktijk botst de goedbedoelende landbouwer op menig obstakel (vb. overzicht gebruikte kunstmest is niet altijd correct bij grondruil). Om de kunstmest correct te registreren is er sowieso een ingevulde verzamelaanvraag nodig.

Voor de evaluatie van MAP 6 en voor de voorbereiding van MAP 7 vragen we dat er echt geluisterd wordt naar onze opmerkingen en voorstellen.

Dierenwelzijn

Vanuit het veld krijgen we veel reactie over het inzetten van inspecteurs voor dierenwelzijn bij aanleveren van dieren in slachthuis. Het onbegrip en de soms absurde opmerkingen die praktijkmensen krijgen bij aanleveren van dieren is onvoorstelbaar. De controleurs vertonen te vaak een gebrek aan elementaire kennis rond het gedrag van dieren, wat leidt tot het onnodig euthanaseren van perfecte gezonde dieren (= onnodig voedselverlies). In het belang van zowel dierenwelzijn, landbouw en de ethiek, vragen we een duidelijke richtlijn met daarin duidelijke afspraken die niet éézijdig zijn opgesteld maar in overleg tussen alle actoren in de keten.

Ook de controles op bedrijfsniveau vragen meer menselijkheid, en dienen meer gesteund op praktijkervaring te gebeuren. Veel veehouders kijken met ongeloof hoe sommige inspecteurs hun beoordeling doen zonder inspraak te dulden. Ook direct boetes uitschrijven maakt de sectoren kwaad. We vragen om in eerste instantie preventief te werken en eerst met waarschuwing te werken met de kans om je in orde te maken vooraleer beboet wordt.

Het nieuwe "dierenwelzijnslabel" waar aan gewerkt wordt mag niet een zoveelste lastenboek zijn die de landbouwers geld kost en veel lasten met zich meebrengt. Het grootste probleem situeert zich alweer in feit dat het geen Nationale richtlijn wordt maar Vlaamse wetgeving. We vragen een werkbaar label (liefst nationaal uitgewerkt) die naast plichten ook een meerwaarde teweeg brengt voor de landbouwers die goed doen.

Het belangrijkste wat de Vlaamse regering kan doen voor dierenwelzijn is wel de politieke moed om het statiegeld in te voeren voor blik. Dit is een eenvoudige maatregel, waarbij u als beleidsmaker veel dierlijk leed kan voorkomen.

GLB discussie

We zitten op een bijzonder cruciaal moment in de ontwikkelingen rond het Europees gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Door de bijkomende eisen rond eco-regelingen, budgetverlaging en zoveel meer en het verzwaren van de conditionaliteiten vrezen we dat steeds meer landbouwers het GLB de rug zullen toekeren. Hier moet iedereen zich van bewust worden. We zullen gefaald hebben als landbouwers het GLB niet meer erkennen als instrument om een inkomenszekerheid te hebben, maar het GLB beschouwen als last. We kunnen niet genoeg benadrukken hoe dicht we bij deze omslag zitten.

Landbouwbashing

Als syndicale landbouworganisaties vragen we aan u beleidsmakers en administraties ook om per direct te stoppen om te stoppen regio's en bedrijfstypes tegen elkaar op te zetten. U mag niet vergeten dat de familiale landbouwbedrijven er in al hun diversiteit zijn op basis van beslist beleid uit het verleden en bijgevolg met toestemming van de overheid hun weg uitgestippeld hebben. Nu de ene of de andere vorm uitspuwen is een brug te ver voor ons. Achter elk bedrijf zit er een familie die hard werkt en die zich vandaag in de steek gelaten voelt zonder dat er voldoende antwoorden worden gegeven hoe het verder moet. Framing is gemakkelijk maar een uitweg aangeven is moeilijker. We verwachten dan ook dat er met meer respect over deze landbouwers-ondernemers wordt gesproken en dat we niet steeds moeten lezen en horen dat landbouwers doelbewust dé vervuilers zijn van het milieu.

PFOS

Kijk rond u en waardeer wat onze hardwerkende landbouwers doen om voor kwaliteitsvol, veilig en bovenal gezond voedsel te zorgen. Kijk rond u en zie hoe ook diezelfde mensen ook meewerken aan landschapsopbouw en trots zijn op de bij hen aanwezige natuurelementen. Zorg ervoor dat iedereen er terug positief naar kijkt. Alleen op zo een manier kunnen we misschien er nog voor zorgen dat er terug een gevoel van waardering komt en niet het gevoel van uitgespuwd te worden door de maatschappij.

Kijk rond u ... en wat zie je vandaag: overduidelijke milieuvervuiling, PFOS, veroorzaakt door derden en industrie. Deze PFOS-milieuvervuiling met verstrekkende gevolgen voor de voedselproductie moet zeer transparant gecommuniceerd worden met de sector en er moeten garanties gegeven worden door de overheid dat er schadeloosstelling komt wanneer er effectief productie- en/of leveringsbeperkingen opgelegd worden aan onze landbouwers.